

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЦЕНТР СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

**ПРОЕКТ «СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ»: ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗМІСТ**

**з дисциплін «Методика викладання у вищій школі» та
«Методика викладання безпекознавчих дисциплін»
для студентів V курсу денної та заочної форм навчання
спеціальностей «Менеджмент організацій та адміністрування»,
«Менеджмент інноваційної діяльності»,
«Управління фінансово-економічною безпекою»**

ОДЕСА ОНЕУ 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

ПРОЕКТ «СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ»: ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗМІСТ
з дисциплін «Методика викладання у вищій школі» та
«Методика викладання безпекознавчих дисциплін»
для студентів V курсу денної та заочної форм навчання
спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування»,
«Менеджмент інноваційної діяльності»,
«Управління фінансово-економічною безпекою»

Затверджено
на засіданні кафедри
менеджменту організації та ЗЕД
Протокол № 10 від 16.03.2015 р.

Проект «Сучасні освітні технології у викладанні навчальної дисципліни»: призначення та зміст» з дисциплін «Методика викладання у вищій школі» і «Методика викладання безпекознавчих дисциплін» для студентів V курсу денної та заочної форм навчання спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент інноваційної діяльності», «Управління фінансово-економічною безпекою» (Уклад. Г. М. Козлова. – ОНЕУ, ротاپронт, 2015 р. – 19 с.)

Укладач: Г. М. Козлова, канд. екон. наук, професор

Рецензенти: І. М. Танасюк, канд. екон. наук, доцент
(зовнішній рецензент)

В. О. Кравченко, канд. екон. наук, професор

С. І. Пучкова, канд. екон. наук, доцент

Коректор: І. В. Нечиталюк

Загальні положення

Проект «Сучасні освітні технології у викладанні навчальної дисципліни «_____» є підсумковою практичною розробкою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння студентами-магістрантами спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент інноваційної діяльності» та «Управління фінансово-економічною безпекою» – розробниками проекту знань та вмінь щодо планування й організації навчального процесу відповідно до змісту педагогічної підготовки студентів-магістрантів як складової їх майбутньої кваліфікації. Зразок титульної сторінки до Проекту додається слідом за картою СРС.

Проект – авторський погляд на організацію навчання дисципліни в умовах інноваційних освітніх технологій (інтерактивних та інформаційно-комунікаційних) і сучасних систем методичної та технічної підтримки.

Проект розробляється з конкретної навчальної дисципліни за вибором студента.

У ході виконання Проекту студент має продемонструвати такі вміння:

1. За результатами аналізу освітньої програми визначати місце і роль навчальної дисципліни у формуванні професійних та універсальних компетенцій майбутнього фахівця.

2. Здійснювати розподіл бюджету часу, який відведено на дисципліну відповідно до робочого навчального плану за видами аудиторної та позааудиторної роботи студента.

3. Здійснювати розподіл змісту дисципліни за темами.

4. Скласти план лекційних занять, визначаючи з кожної лекції питання до розгляду, зміст і форму презентаційного матеріалу, технічні засоби навчання.

5. Розробляти план практичних (семінарських, лабораторних) занять, зокрема визначати до кожного заняття питання до обговорення, форму організації заняття і види контролю, результат заняття – компетенції, літературні джерела, при цьому викладач повинен продемонструвати свої знання і розуміння дидактичних особливостей кожного з інтерактивних методів

навчання як інструментів формування професійних та універсальних компетенцій.

6. Планувати самостійну роботу студентів, яка виконується під керівництвом викладача (індивідуальні завдання) і без викладача.

7. Визначати форми проміжного і підсумкового контролю і критерії оцінювання.

8. Розробляти зміст індивідуальних завдань та критерії їх оцінювання.

9. Складати завдання до підсумкового контролю, а також екзаменаційні білети (якщо з дисципліни є іспит).

10. Формувати навчально-методичний комплекс дисципліни.

11. Розробляти тести.

12. Розробляти практичні завдання у формі кейсів, рольових і ділових ігор, тренінгів тощо.

Структура та зміст Проекту

«Сучасні освітні технології у викладанні навчальної дисципліни»

1. Основні положення проекту:

1.1. Мета і завдання навчальної дисципліни:

Компетенції, які формуються.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі робочого навчального плану (таблиця 1).

1.2. Навчально-тематичний план та зміст за темами (таблиця 2).

1.3. Концептуальна схема організації навчального процесу з використанням інтерактивних методів навчання (таблиця 3).

1.4. Організація лекційних занять:

Загальні методичні основи.

План лекційних занять (таблиця 4).

1.5. Організація практичних (семінарських) занять:

Сучасні підходи до організації практичних (семінарських) занять.

План практичних(семінарських) занять (таблиця 5)

1.6. Організація СРС та її контролю: Загальні організаційно-методичні основи Карта СРС (таблиця 7).

1.7. Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання.

1.8. Підсумкова контрольна робота (зразок варіанта) та критерії її оцінювання.

1.9. Зразок варіанта екзаменаційного білета (у разі наявності іспиту).

2. Навчально-методичне забезпечення

2.1. Презентації до лекцій.

2.2. Завдання до практичних (семінарських) занять, ситуації.

2.3. Тести.

2.4. Література.

3. Термінологічний словник

Таблиця 1

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі навчального плану

Забезпечуючі дисципліни			Дана дисципліна (вихідна)
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми	№ теми

Навчально-тематичний план

№ з/п	Тема	Кількість годин					Форма контролю
		Усього	із них				
			Лекції	Практичні заняття	Індивід. заняття	Самост. робота	

Концептуальна схема організації навчального процесу з використанням інтерактивних методів навчання

Методи навчання	Організаційні форми навчання			
	Лекція	Практичне завдання	Виконання індивідуальних завдань	Самостійна робота студента
1. Проблемне навчання				
2. Робота у МГ				
3. Кейс-метод				
4. Рольова гра				
5. Ділова гра				
6. Проектний метод				
7. Тренінг				
8. Психодіагностичне тестування				
9. Інформаційно-комунікаційні технології				
10. Інші				

Таблиця 4

План лекційних занять

№ з/п	Тема, години	Питання до розгляду	Матеріали візуального супроводження	ТЗН
1	2	3	4	5
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
...				

Таблиця 5

План практичних занять

№ з/п	Тема, кількість годин	Питання для обговорення	Форма організації заняття	Види поточного контролю	Література	Компетенції, які формуються
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						
3						
4						
5						
6						
...						

Примітка: для заповнення граfi 4 та 7 пропонується інформація, наведена в таблиці 6.

Формування компетенцій засобами інтерактивних технологій

Метод інтерактивного навчання	Характеристика методу	Компетенції як результат навчання
1	2	3
Метод проектів	Особистісно-орієнтована освітня технологія	Пізнавальні здібності, творча ініціатива, самостійність мислення, уміння вирішувати проблеми, орієнтуватися в інформаційному просторі, уміння прогнозувати та оцінювати результати власної діяльності
Кейс- метод	Педагогічна технологія, заснована на моделюванні або використанні реальної ситуації з метою виявлення проблеми, пошуку альтернатив і прийняття оптимальних варіантів вирішення проблеми. Студентам пропонується осмислити реальну ситуацію, опис якої відображає не тільки окрему проблему, а й актуалізує певний сегмент знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми.	Уміння вирішувати проблеми, застосовувати предметні знання на практиці, уміння вести переговори, брати на себе відповідальність, толерантність. Уміння підготувати презентацію, здатність до самостійного пошуку, креативність, інформаційна культура, уміння приймати рішення
Метод «мозкового штурму»	Генерування ідей щодо вирішення проблеми, стимулювання пізнавальної активності. Дозволяє залучати до активної діяльності максимальну кількість студентів.	Творчі здібності, уміння висловлювати свою точку зору.

Продовження таблиці 6

1	2	3
Ділова гра	Форма відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності, моделювання системи відносин, різноманітних умов такої діяльності. Переклад знань у діяльнісний контекст	Комунікативні здібності, уміння працювати в команді, організаторські здібності, культура прийняття рішень, толерантність, критичність
Робота в малих групах	Найпопулярніша педагогічна стратегія, яка дає можливість включити в роботу всіх студентів.	Комунікативні якості, здатність до командної роботи, навички співробітництва, колективна відповідальність, активне слухання, вироблення загальної думки, вирішення конфліктів
Рольова гра	Організоване мовне спілкування тих, хто навчається щодо розподілених між ними ролей та ігрових сюжетів	Способи поведінки відповідно з різних ролей майбутньої професії, риторичні здібності, психологічні прийоми
Тренінг	Метод інтерактивного навчання, спрямований на розвиток знань, умінь, навичок та соціальних установок. Тренінг може розглядатися з точки зору різних парадигм: Тренінг як тренування, у результаті якого відбувається формування і відпрацювання вмінь, навичок; Тренінг як метод створення умов для саморозкриття учасників і самостійного пошуку ними способів вирішення власних психологічних проблем	Особистий досвід щодо здійснення професійної діяльності, мотиваційні та поведінкові установки, позитивна оцінка свого "Я", впевненість у собі, оптимістичність навчання.

Таблиця 7

Карта самостійної роботи студента з дисципліни

Види самостійної роботи	Трудомісткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
Денна форма навчання				
1. Обов'язкові види СРС				
<i>За систематичну й активну роботу на практичних заняттях</i>				
1.1. Підготовка до практичних занять		Протягом семестру	Робота в малих групах	20
<i>За виконання контрольних робіт</i>				
1.2. Підготовка до 1-ої контрольної роботи		Відповідно до розкладу занять	Перевірка правильності виконання контрольних робіт	25
1.3. Підготовка до 2-ої контрольної роботи		Відповідно до розкладу занять	Перевірка правильності виконання контрольних робіт	25
<i>За виконання завдань для самостійного опрацювання дисципліни</i>				
1.4. Виконання індивідуального завдання №1		Відповідно до розкладу занять	Захист матеріалів під час індивідуальних занять	10
1.5. Виконання індивідуального завдання №2		Відповідно до розкладу занять	Захист матеріалів під час індивідуальних занять	10
Усього балів за обов'язкові види СРС				90
2. Вибіркові види СРС				
<i>За виконання завдань для самостійного опрацювання дисципліни</i>				
2.1. Аналітичний (криптичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою		Протягом семестру	Обговорення результатів виконаної роботи під час індивідуальних занять	10
2.2. Розробка тестів за заданою темою дисципліни		Протягом семестру	Обговорення результатів виконаної роботи під час індивідуальних занять	10
Усього				
Усього балів за вибіркові види СРС				10
Усього балів за СРС у 2-му семестрі				100

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни
«Методика викладання у вищій школі», або
«Методика викладання безпекознавчих дисциплін»
Проект
«Сучасні освітні технології у викладанні
навчальної дисципліни «_____»

Виконав

Науковий керівник

Одеса 2015 рік

3. Термінологічний словник

Автономія вищого навчального закладу – самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу в прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, установлених Законом «Про вищу освіту».

Відеоконференція – у системі навчання з використанням ІКТ (Інформаційно-комунікаційні технології) – електронна інтерактивна взаємодія віддалених один від одного студентів і викладача, здійснювана в реальному масштабі часу за допомогою телекомунікаційного устаткування. Передані зображення, що виводяться на дисплей комп'ютера, можуть містити потоки відео, нерухомі зображення об'єктів, інформацію або дані з графіків, файлів або додатків. Розрізняють відеоконференції типу «крапка-крапка» і багатобічні.

Ділова гра – метод пошуку рішень в умовній проблемній ситуації. Елементи ділової гри: розподіл за ролями, змагання, особливі правила тощо. Ділова гра застосовується як метод інтерактивного навчання її учасників з метою вироблення в них навичок прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, а також як засіб тестування здібностей.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це конкретний спосіб роботи з інформацією: сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт, що вивчається.

Інформаційні освітні технології – тип інформаційних технологій, у якому об'єктами опису, обробки і подання є знання про ту чи іншу предметну область.

Інформаційні ресурси – усе те, що накопичено людьми для задоволення їх потреб у тій чи іншій інформації.

Кейс-метод – це такий метод навчання, за якого студентам пропонують проаналізувати реальну життєву ситуацію. Опис цієї ситуації одночасно висвітлює не лише конкретну практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які треба засвоїти під час розв'язування проблеми.

Кейс-технологія – технологія організації навчального процесу, на якій навчально-методичні матеріали комплектуються в спеціальний набір (кейс) і передаються (пересилаються) студентіві для самостійного вивчення (з періодичними консультаціями у призначених йому тьюторів).

Компетентнісний підхід – підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим. Запровадженню цього підходу присвячено європейський проект Тьюнінг.

Компетентність/компетентності – за проектом Тьюнінг Європейської Комісії, це динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описують результати навчання за освітньою/навчальною програмою. Компетентності покладені в основу кваліфікації випускника. Компетентність (компетентності) як набуті реалізаційні здатності особи до ефективної діяльності не слід плутати з компетенцією (компетенціями) як наданими особі повноваженнями.

Контроль якості – процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості закладу вищої освіти/вищого навчального закладу або освітньої/навчальної програми. Містить певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені і використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам. Ключовим елементом контролю якості є система доказів правильності оцінки якості.

Курс – у світовій практиці – частина освітньої/навчальної програми, яка зазвичай є автономною й оцінюється окремо та характеризується конкретним набором результатів навчання і відповідними критеріями оцінювання. Освітня/навчальна програма, як правило, складається з певної кількості курсів. За

навчальним навантаженням студента курс характеризується певною (рекомендовано уніфікованою або кратною) кількістю кредитів ЄКТС. Курс – синонім вітчизняного терміна «навчальна дисципліна/модуль» в освітній/навчальній програмі. У певних випадках курс означає освітню/навчальну програму в цілому.

Модуль – навчальний компонент освітньої/навчальної програми, у якій кожний такий компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС. У різних країнах, освітніх документах модуль може означати компонент освітньої/навчальної програми, курс, навчальну дисципліну, групу навчальних дисциплін.

Освітня програма – узгоджена сукупність освітніх компонентів (навчальних дисциплін, модулів, практик тощо), яка визнана необхідною для присудження певної кваліфікації та описана результатами навчання в термінах компетентностей.

Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Освітні стандарти – стандарти, що виробляються в освітній системі для забезпечення освіти певного рівня (підрівня, етапу, циклу) і присудження відповідних освітніх (академічних) кваліфікацій (ступенів).

Оцінка – будь-яка кількісна або якісна міра на основі визначених критеріїв, які використовуються для опису результатів оцінювання в окремій навчальній дисципліні (модулі) або в освітній/навчальній програмі в цілому.

Оцінка якості підготовки фахівців – оцінка міри відповідності рівня підготовленості випускників освітніх установ професійної освіти вимогам, установленим освітніми стандартами.

Оцінювання студентів – формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання, що є

необхідним для вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності викладання, розвитку студентів.

Проблемне навчання – це така організація процесу навчання, сутність якої полягає у створенні в навчальному процесі проблемних ситуацій та у вирішенні студентами проблем.

Проектний метод навчання – це клас дослідницьких методів, які ставлять перед студентами пошукові завдання, у ході яких виконавці проекту встановлюють зв'язки предметів і явищ дійсності, доходять певних висновків, пізнають закономірності тощо.

Психодіагностичне тестування – це метод психодіагностики, який послуговується певним добром запитань і завдань, до яких додається конкретна шкала значень. Процес тестування визначає три етапи: 1) вибір надійних тестових методик з урахуванням мети психодіагностичного досліджування; 2) проведення процедури тестування згідно з інструкціями до тесту; 3) інтерпретація одержаних результатів.

Результати навчання – сукупність компетентностей, що виражають знання, розуміння, уміння, цінності, інші особистісні якості, які набув студент після завершення освітньої/навчальної програми або її окремого компонента. Результати навчання в сукупності з критеріями їх оцінювання визначають мінімальні вимоги до присвоєння кредитів, у той час як виставлення оцінок ґрунтується на зіставленні реальних навчальних досягнень студента з мінімальними вимогами. Реальні результати навчання відрізняються від навчальних цілей (очікуваних результатів) тим, що стосуються навчальних досягнень студента, тоді як цілі навчання є намірами викладача (запланованими результатами). Термін «результати навчання» є одним з основних термінів Болонського процесу і важливий для розуміння та порівняння розмаїття академічних ступенів (кваліфікацій) у Європі, зміни освітньої парадигми з процесної – на результатну. Останнє означає перехід від підходу в побудові освітніх/навчальних програм та викладанні, орієнтованого на викладача, до студентоцентрованого підходу.

Рейтинг – підсумовані оцінні результати поточного, проміжного і підсумкового контролю.

Робота у МГ – робота зі студентами, яка використовується тільки в тих випадках, коли навчальне завдання вимагає спільної, а не індивідуальної роботи.

Розуміння – теоретичний (концептуальний) рівень опанування знань, що дає змогу не лише фактично знати, що, де і коли відбувається, а й пояснити, чому і як здійснюється те чи інше явище.

Рольова гра – це інтерактивний метод, який дозволяє навчатися на власному досвіді шляхом спеціально організованого і регульованого "проживання" життєвої та професійної ситуації.

Системний підхід – підхід до дослідження об'єкта (проблеми, явища, процесу) як до системи, у якій виділені елементи, внутрішні та зовнішні зв'язки, що суттєвим чином впливають на досліджувані результати його функціонування.

Ситуаційний аналіз – розгляд студентом конкретної ділової (виробничої) ситуації з використанням вивчених теоретичних методів.

Стандарти – положення (норми), що визначають певний рівень вимог до змісту, якості та умов її оцінювання. Стосовно закладів вищої освіти/вищих навчальних закладів стандарти містять визначення того, що має бути досягнуто цими закладами для акредитації чи сертифікації їх або їхніх освітніх/навчальних програм. Щодо освітніх/навчальних програм, то стандарти включають опис результатів навчання, необхідних для присудження кваліфікації.

Студентоцентрикований підхід – передбачає розроблення освітніх навчальних програм, які зосереджуються на результатах навчання, ураховують особливості пріоритетів особи, яка навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, що узгоджується з тривалістю освітньої/навчальної програми. При цьому студентів надаються більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання.

Тестове завдання – питання, на яке той, хто навчається повинен дати правильну відповідь, записавши його самостійно (відкрита форма тестового завдання) або вибрати із запропонованих варіантів відповідей (закрита форма

завдань). В окремі класи виділяють також тестові завдання на встановлення відповідності між двома групами елементів, а також завдання на встановлення правильної послідовності елементів у списку.

Тренінг – форма активного навчання, спрямована на розвиток знань, умінь і навичок та соціальних установок.

Уміння – здатність до застосування знань і розуміння для виконання завдань та розв’язання проблем. Уміння бувають когнітивними (інтелектуально-творчими) на підставі логічного, інтуїтивного, творчого мислення або практичними на основі спритності, майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів.

Фасилітація – нова модель взаємовідносин викладача і студента, яка передбачає допомогу, організацію і стимулювання з боку викладача ефективної самостійної роботи студента та формування його компетенцій.

Якість навчання – міра відповідності знань, умінь, навичок і компетенцій випускника навчального закладу заздалегідь погодженим вимогам, що забезпечують його конкурентоспроможність на ринку праці.

Якість освіти – розкривається в таких поняттях, як:

- якість змісту освіти;
- якість викладання;
- якість результатів освіти;
- якість інформаційно-комунікаційних освітніх технологій.

Проект «Сучасні освітні технології у викладанні навчальної дисципліни»: призначення та зміст» з дисциплін «Методика викладання у вищій школі» та «Методика викладання безпекознавчих дисциплін» для студентів V курсу денної та заочної форм навчання спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент інноваційної діяльності», «Управління фінансово-економічною безпекою»

Укладач: Галина Миколаївна Козлова

Підписано до друку _____ Зам. _____
Формат паперу 60 X 84 1/16 Обсяг _____ авт. арк.
Тираж _____ прим. ОНЕУ, м. Одеса, вул. Преображенська, 8